

131 . București | Punct: Centrul Istoric. Str. Sf. Dumitru, str. N. Tonitza | Anul: 2008

Anul: 2008

Cod RAN: 179132.162

Perioade: Evul Mediu, Perioada modernă

Epoci: Evul Mediu, Perioada modernă

Tipuri sit: tip neprecizat

Categorii sit: Domestic, Religios, ritual și funerar

Autori: Adina Elena Boroneanț, Elena Gavrilă, Andrei Mircea Măgureanu, Gheorghe Mănucu-Adameșteanu, Cristina Muja, Panait I. Panait, Raluca-Iuliana Popescu, Meda Toderaș, Sandu Gabriel Vasile

Instituții: Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Muzeul Municipiului București, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Muzeul Municipiului București, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir", București, Muzeul Municipiului București, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Muzeul Național de Istorie a României

Raport

Cercetările arheologice desfășurate pe străzile Sf. Dumitru și Nicolae Tonitza, în cadrul proiectului de Reabilitare Străzi și Utilități Zona Pilot Centrul Istoric București, au pus dus la identificarea mai multor construcții de zid și au permis cercetarea unei mari părți din cimitirul bisericii Sf. Dumitru.

Ziduri

Zidurile și fundațiile descoperite aparțin câtorva categorii de construcții, fiind identificate fie ziduri de delimitare a unor curți/proprietăți sau fundații ale unor case, fie structuri utilitare cum ar fi o fântână sau o instalație sanitară (toaletă).

Una dintre cele mai interesante construcții este o casă de la începutul secolului al XVII-lea. Din păcate din ea s-a păstrat doar gârliciul de acces spre o pivniță. Lungimea lui este de 5,05 m și este construit în pantă, dinspre SV spre NE. În capătul dinspre NV se observă urmele de la tocul ușii. Pe partea interioară a zidului este o nișă boltită, lângă care, a fost surprins un motiv geometric incizat, sub forma unui pătrat cu latura de 30 cm. Acesta era împărțit în alte nouă pătrățele, în cadrul cărora erau desenate diagonalele.

Pe podeaua pivniței, a apărut o căniță cu 418 monede, care reprezintă emisiuni occidentale de argint din sec. XVI-XVII.

Pe traseul străzii, s-au observat mai multe suprapuneri și retrageri, toate acestea marcând o dinamică accentuată a străzii, care și-a schimbat de multe ori firul, „migrând” dinspre E spre V, până pe traseul actual.

Cimitirul bisericii Sf. Dumitru

Deși s-au desfășurat cercetări arheologice pe toate cele patru străzi care înconjoară biserica: Sf. Dumitru, Tonitza, Franceză, Poștei, cimitirul bisericii a fost documentat arheologic numai pe străzile Sf. Dumitru și N. Tonitza. Din motive obiective, zona din curtea bisericii nu a putut fi cercetată. Limitele cimitirului nu au fost stabilite cu precizie, câteva morminte fiind descoperite spre și sub trotuarul din dreptul Spitalului de Recuperare, sugerând o posibilă întindere a sa sub aceste clădiri. Spre E, pe str. N. Tonitza, mormintele sunt amplasate la maxim 2-2,5 m de zidul actual al bisericii, indicând o mai mică extindere a cimitirului spre E (str. N. Tonitza) decât spre N (str. Sf. Dumitru).

Întreaga zonă a cimitirului Sf. Dumitru-Tonitza a fost puternic afectată de deranjamente – atât în vechime (gropi menajere, o groapă de var, ziduri), cât și de intervenții mai recente legate de modernizarea stradală (introducerea de conducte de canalizare, cabluri, nivelare și pietruire).

Au fost identificate 217 morminte, dintre care 192 pe strada Sf. Dumitru și 25 pe Str. Tonitza. Poziția

este decubit dorsal (cu o excepție – un individ a fost depus chirchit pe o parte). Orientarea este E-V, cu mici variații probabil dictate de anotimp. Poziția mâinilor era diversă, de la ambele pe piept sau pe bazin, la una pe piept și alta la gât sau flexată spre umăr, ambele flexate spre umeri. Picioarele sunt întinse, numai în două cazuri sunt încrucișate.

Inventar funerar

Un număr de 46 de morminte conțineau monede. Acestea au fost depuse de cele mai multe ori pe piept, în zona capului și mult mai rar, la picioare. Dintre mormintele cu monedă, 12 au avut și piese de inventar: mărgel, ace de păr, o cataramă, copci de îmbrăcăminte, un inel. Alte 22 de morminte au avut numai piese de podoabă și accesorii vestimentare: mărgel de sticlă (verzi, negre, albe), cercei, ace de păr, un inel sigilar, butoni, piepteni de os, acoperământ de cap, copci, pafta, bumbi de os.

Majoritatea mormintelor analizate conțineau resturile osteologice ale unui singur individ, în 11 cazuri însă, apărând și elemente dezarticulate de la alți 2-3 indivizi. După caz, acestea proveneau din solul de umplutură al gropii, din reînhumări sau din deranjamentul mormântului inițial la introducerea unui alt individ.

Analiza antropologică

Până în prezent a fost analizat antropologic un lot de 52 de indivizi proveniți din 35 de morminte, avându-se în vedere următoarele aspecte: starea de conservare a materialului osteologic, starea de reprezentare a scheletelor, numărul minim de indivizi din fiecare complex funerar, aspecte demografice (estimarea vârstei la deces și stabilirea sexului indivizilor adulți), date biometrice, precum și identificarea și caracterizarea unor aspecte de patologie și tafonomie, pentru acestea fiind utilizate metodele și literatura de specialitate.

Materialul osteologic examinat este bine conservat, dar starea de reprezentare a scheletelor este fragmentară, lipsind frecvent elemente scheletale esențiale pentru analiza antropologică (craniul, oasele bazinului, femurul etc.).

Din cele 52 de schelete identificate, 34 indivizi (65,38%) sunt adulți (peste 23 ani), restul fiind indivizi subadulți. Încadrarea în clase de vârstă a fost posibilă doar în cazul a 40 de indivizi – 11 infans, 7 juvenis, 4 adultus, 5 maturus și 13 senilis. Determinarea sexului a fost realizată pentru indivizii adulți, 56% din aceștia fiind de sex masculin.

Elementele de paleopatologie identificate cuprind un spectru larg de boli – defecte de tub neural, patologii dentare, artropatii și boli de nutriție. Interpretarea statistică a aspectelor patologice este însă considerabil îngreunată de starea fragmentară de reprezentare a scheletelor.

Precizări privind cronologia cimitirului

Monedele occidentale² (analizate până în prezent) descoperite în morminte se datează astfel : o monedă în prima jumătate a sec. XV, 3 monede de la sfârșitul sec. XV – început de sec. XVI, mijloc de XVI: 9 monede, sfârșit de sec. XVI – început de XVII: 4 monede, sfârșit de sec. XVII- început de XVIII: 4 monede. 3 monede au fost datate în sec. XVI-XVII, respectiv XVII (una singură). Cele otomane³ (au fost determinate 4) se datează în a doua jumătate a sec. XVII și prima jumătate a sec. XVIII.

De remarcat că în cazul a două morminte care prezentau atât monedă otomană cât și occidentală, se constată refolosirea monedelor occidentale.

Istoriografic, există mențiunea unei mănăstiri cu hramul Sf. Dumitru, care pare să fi existat la sfârșitul secolului al XVI-lea, fără însă a putea fi identificată cu certitudine ca fiind aceeași cu actuala biserică Sf. Dumitru⁴. De la 1655 mențiunile documentare se înmulțesc fiind cunoscută spre sfârșitul sec. XVII sub numele de Biserica de Jurământ⁵. Studiul numismatic al monedelor descoperite în morminte sugerează însă o dată mai timpurie de construcție a bisericii, probabil începutul/mijlocul sec. XVI, ceea ce ar putea confirma existența unei biserici menționată și la 1590.

Informații suplimentare online

[Raportul 4131 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
